

**Muzeum
Narodowe
we Wrocławiu**

Muzeum Narodowe we Wrocławiu jest instytucją
kultury prowadzoną przez Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Mecenas
Muzeum Narodowego
we Wrocławiu

Bank Polski

**Muzeum Narodowe we Wrocławiu
zaprasza na wystawę**

„Nowożytnie złotnictwo śląskich kościołów pokoju”

1 października – 30 grudnia 2026

**Kurator wystawy:
dr hab. Piotr Oszczanowski**

Zabytki złotnicze z kościołów pokoju w Świdnicy i Jaworze, pochodzące z ich zbiorów, a także wypożyczone z muzeów, można będzie oglądać w Muzeum Narodowym we Wrocławiu. Wystawa jest pierwszą historyczną prezentacją najmniej znanej części dziedzictwa wchodzącego w skład świątyń wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Wśród pokazywanych obiektów znajdują się wyjątkowo cenne dzieła: srebrna misa chrzcielna z 1694 r., monumentalny krzyż autorstwa Johanna Friedricha Wendricha oraz komplet naczyń liturgicznych do udzielania sakramentów poza świątynią.

Drewniane kościoły pokoju z połowy XVII w. – w Świdnicy oraz Jaworze – to jedne z najcenniejszych zabytków sztuki Śląska. Wraz z trzecim kościołem w Głogowie – który bardzo szybko uległ zniszczeniu w 1654 r. i chociaż odbudowany, jednak doszczętnie spłonął w 1758 r. – uznawane są za sztandarowe dzieła architektury protestanckiej w Europie jakie powstały bezpośrednio po kończącej wojnę trzydziestoletnią pokoju westfalskim (1648). O ich szczególnej wartości świadczy nie tylko forma architektoniczna i bogaty wystrój, ale także wyposażenie. Było ono konsekwentnie uzupełniane przez cały okres baroku.

Na wystawie pokazane zostaną dzieła licznych złotników śląskich doby baroku, m.in.: Hansa Boxhammera, Tobiasza Plackwitza st. i Georga Nawarry z Wrocławia, Christopa Knappe z Kowar, Johanna Friedricha Bayera ze Świdnicy, członków złotniczej rodziny Fischerów ze Świdnicy i Johanna Friedricha Wendricha z Jawora.

Najcenniejsze zabytki na wystawie

- Srebrna misa chrzcielna z 1694 r. z kościoła pokoju w Jaworze, która zachwyca wyjątkowym bogactwem przedstawień figuralnych. Została ufundowana przez majątnych mieszczan jaworskich – chirurga

Georga Lahsera i Dorothy z domu Krush. Dopiero teraz został rozpoznany twórca tej misy, którym okazał się być Christoph Knappe z Kowar. Misa zostanie zaprezentowana publicznie po raz pierwszy.

- Monumentalny krzyż ołtarzowy z kościoła w Świdnicy autorstwa złotnika jaworskiego Johanna Friedricha Wendricha. Krucyfiks, wykonany w 1711 r. i uzupełniony o rokokową drewnianą podstawę ok. 1752 r., ufundowała nieznana z imienia szlachcianka z rodu von Niebelschütz i baronowa von Zedlitz. Jest on przejawem hojności szlachty śląskiej, która podobnie jak mieszczaństwo świdnickie nie szczędziła środków na wzbogacanie swojej wyjątkowej świątyni.
- Wyrobem złotniczym pozbawionym jakiegokolwiek analogii jest pochodzący ze świdnickiego kościoła komplet naczyń liturgicznych do udzielania sakramentów poza świątynią, przechowywany w specjalnie przysposobionej do transportu skrzyneczce. Ten wyjątkowy zestaw liturgiczny był własnością tutejszego pastora primariusza Theodosiusa Gottfrieda Fuchsa (1692–1767). Autorem znajdujących się w tym zestawie wyrobów złotniczych jest reprezentant zasłużonej dla złotnictwa świdnickiego rodziny Fischerów – Johann Fischer st.

Podczas przygotowań do wystawy udało się dokonać nowych odkryć.

„Niewątpliwie w naszym przypadku takimi swoistymi sensacjami było odkrycie w kościele pokoju w Świdnicy dwóch dzieł wrocławskich złotników doby nowożytnej” – mówi dr hab. Piotr Oszczanowski, dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu i kurator wystawy. „Są to najstarszy wyrób złotniczy, jaki posiada obecnie kościół w Świdnicy – srebrna puszka z 1638 r. autorstwa wrocławskiego mistrza cechowego Hansa Boxhammera oraz barokowy kielich, którego autorem okazał się być jeden z najwybitniejszych złotników wrocławskich Georg Nawarra”.

Celem wystawy jest również przypomnienie dzieł sztuki pochodzących ze śląskich kościołów pokoju, które znajdują się obecnie poza granicami Polski. Wśród nich najcenniejszym, a całkiem zapomnianym, jest – wywieziony z Polski w 1958 r. i obecnie przechowywany w siedzibie Die Union Evangelischer Kirchen w Berlinie – manierystyczny kufel z ok. 1615 r. autorstwa wybitnego złotnika norymberskiego Hansa Reiffa. Na rok przed rozpoczęciem budowy kościoła pokoju w Świdnicy w 1655 r. został on подарowany parafii luterńskiej przez księżną Sybillę von Württemberg (1620–1707). Chociaż ten manierystyczny kufel ma charakter świecki, to pierwotnie służył luteranom świdnickim za naczynie do udzielania sakramentu. Stąd jego wyjątkowe znaczenie i wielka wartość historyczna.

Wystawa została wpisana w tegoroczny program XII Festiwalu Kultury Protestanckiej we Wrocławiu, który odbędzie się w dniach 24–31 października 2026 r. pod hasłem „Odważa sumienia”.

Muzeum
Narodowe
we Wrocławiu

Wybrane wydarzenia towarzyszące wystawie

■ Wykłady

11.10, godz. 12.00

Nowożytne złotnictwo śląskich kościołów pokoju

Prowadzenie: dr hab. Piotr Oszczanowski

8.11, godz. 13.00

Historia powstania oraz dzieje Kościoła Pokoju w Świdnicy

Prowadzenie: dr Agnieszka Seidel-Grzesińska

28.11, godz. 12.00

Paramenty Kościoła Pokoju w Świdnicy

Prowadzenie: dr hab. Piotr Oszczanowski

6.12, godz. 12.00

O luteranckiej liturgii i jej odzwierciedleniu w nowożytnej sztuce kościelnej

Prowadzenie: dr Marcin Wiśłocki

20.12, godz. 13.00

Puszka Boxhammera z Kościoła Pokoju w Świdnicy, czyli co nowego przynoszą badania nad wrocławskim złotnictwem czasów manieryzmu

Prowadzenie: dr hab. Piotr Oszczanowski

■ Zajęcia dla dzieci i młodzieży

11.10, godz. 11.00

Łowcy blasku. W pracowni barokowego złotnika

Warsztaty edukacyjno-plastyczne dla dzieci w wieku 6–12 lat

Prowadzenie: Evelina Kachyńska

28.11, godz. 11.00

Dekoracja na wagę złota

Warsztaty metaloplastyczne dla dzieci w wieku 6–12 lat

Prowadzenie: Małgorzata Lewińska

19.12, godz. 15.00

Śląskie kościoły pokoju w miniaturze

Warsztaty rzeźbiarskie dla dzieci i młodzieży w wieku 7–15 lat

Prowadzenie: Grzegorz Wojturski

■ Lekcje dla grup zorganizowanych

„Sztuka cenniejsza niż złoto” – o wyrobach złotniczych w muzeum – lekcja muzealna dla dzieci z klas III–VI SP

Sztuka i reformacja – lekcja muzealna dla młodzieży z klas VII–VIII SP oraz uczniów szkół średnich

Zapisy na zajęcia: tel. 71 372 51 48 lub edukacja@mnwr.pl

Fotografie: Małdalena Lorek